

čuje tomu, že jde o žalobu hypotekární. Zástavní žalobou může věřitel ovšem také žádati, by hypotekární dlužník byl odsouzen k trpění, by zažalovaná pohledávka byla uspokojena z výtěžku nemovitostí, není však nijak na závalu, by nežádal odsouzení dlužníka k zaplacení hypotekární pohledávky, arci jen s omezením exekuce na hypotéku (Gl. U. čís. 4113).

### Čís. 11647.

**Navrhl-li poškozený u správního úřadu, by bylo proti obci v Čechách zahájeno řízení pro zanedbání bezpečnostních předpisů a by byla obec po provedeném průvodním řízení uznána povinnou k náhradě uplatňovaných nároků, jichž výše bude dodatečně určena, při čemž si poškozený vyhradil uplatňovati bolestné pořadem soukromého práva, přechází nárok poškozeného na bolestné na dědice, třebas poškozený zemřel před právoplatným rozhodnutím správního úřadu, neměl-li vliv na průtah řízení před správními úřady.**

**Dokud nebylo o povinnosti obce v Čechách k náhradě rozhodnuto v příslušném správním řízení (§ 37 obec. zřiz. pro Čechy), nelze se domáhati na ní náhrady pořadem práva.**

(Rozh. ze dne 7. května 1932, Rv I 2271/30.)

Matka žalobkyně utrpěla dne 4. prosince 1926 na obecním můstku úraz. Podáním ze dne 25. února 1927 navrhla matka žalobkyně u okresní politické správy, by proti obci bylo zavedeno řízení pro zanedbání bezpečnostních předpisů a by byla obec uznána povinnou nahraditi žalobkyni škodu, vyhradivši si uplatňovati soukromoprávní nároky (léčebné a bolestné). Dne 25. dubna 1928 matka žalobkyně zemřela. Napotom bylo její žádosti ze dne 25. února 1927 správními úřady právoplatně vyhověno, načež se její dcera domáhala na žalované obci kromě jiných nároků, jež tu v úvahu nepřicházejí, zaplacení bolestného žalobou, zadanou dne 20. září 1929. Oba nižší soudy zamítly žalobu o zaplacení bolestného, odvolací soud z těchto důvodů: Prvý soud zamítl žalobu z důvodu, že jest žalováno o zaplacení bolestného, že tu nežaluje osoba utrpěvší úraz, nýbrž po její smrti její dědička a že bolestné jest neděditelné a nepřevoditelné (§ 1325 obč. zák.). Odvolatelka napadá rozsudek prvního soudu pro nesprávné posouzení po stránce právní a pro kusost a neúplnost řízení a dovozuje, že v souzeném případě bylo podle § 37 obecního zřízení českého ze 16. dubna 1864 čís. 7 z. zák. pro Čechy nutno, by politický úřad rozhodl o povinnosti k náhradě škody, a že pak teprve mohlo býti žalováno o náhradu škody určité výše u soudu. Před úřadem politickým však šlo jen o povinnost k náhradě škody, nikoliv o výši náhrady a proto, ana žaloba u soudu podána byla teprve po smrti poškozené, nelze tu uplatňovati již nárok na bolestné, poněvadž bolestné není děditelné a převoditelné. Na tom nic nemůže měniti, že matka žalobkyně, domáhajíc se správní cestou náhrady škody, dala na jevo úmysl domáhati se na žalované straně náhrady škody i náhrady bolestného. Jak první soud správně uvádí, za života pora-

něné matky žalobkyně bolestné ani smlouvou neb smírem uznáno nebylo ani soudně nebylo uplatňováno. Poněvadž právo na peněžitě odškodnění za bolesti jest považovati za výhradně osobní, bylo třeba, by poškozená za živa toto své právo u soudu uplatňovala, an nárok na bolestné smlouvou nebo smírem nebyl uznán, a to mohla učiniti současně se žádostí o stanovení povinnosti obce k náhradě škody u správního úřadu, neboť řízení o žalobě o náhradu bolestného u soudu podané mohlo podle § 190 c. ř. s. býti přerušeno až do právoplatného rozhodnutí správních úřadů o povinnosti k náhradě škody. Není tedy proti dobrým mravům jak vytýká odvolatelka rozhodnutí, že ryze osobní právo na bolestné, pokud poškozenou osobou nebylo u soudu uplatňováno nebo nebylo smlouvou neb smírem uznáno, není děditelné a převoditelné.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu rozhodl.

### Důvody:

Dovolání opřené o dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci podle § 503 čís. 4 c. s. ř., jest v souzeném případě opodstatněno. Nejvyšší soud považuje ve svých rozhodnutích čís. 2722 a 2866 sb. n. s. shodně s obsahem judikátu čís. 204 bývalého nejvyššího soudu přechod nároku na bolestné na dědice za možný jen, byl-li tento nárok ještě za živa poškozené osoby smlouvou (smírem) uznán anebo soudně uplatňován, při čemž jsou žalobě na roveň postaveny přihláška v úpadku a připojení se soukromého účastníka k trestnímu řízení, ovšem pro zvláštní povahu těchto řízení jen potud, pokud byl v nich nárok již také číselně vyjádřen. Těmito rozhodnutími však nebyla vyřešena otázka pro posouzení tohoto případu rozhodná, jaký význam jest přičísti okolnosti, že poškozená matka žalobkyně, řídíc se ustanoveními druhého odstavce § 37 obecního zřízení českého (zák. ze dne 16. dubna 1864 čís. 7 zemsk. zák. pro Čechy), podáním ze dne 25. února 1927 u okresní politické správy v Č. navrhla, by proti obci bylo zahájeno řízení pro zanedbání bezpečnostních předpisů a by obec byla po provedeném průvodním řízení uznána povinnou k náhradě uplatňovaných nároků, jichž výše bude dodatečně sdělena; při tom si navrhovatelka výslovně vyhradila uplatňovati soukromoprávní nároky pokud se týká léčebného a bolestného pořadem práva soukromého. Podle § 37 citovaného zákona má obec, vykonává-li policii místní, nahraditi škodu, která někomu vzešla z opomenutí povinností, jež ukládá obci konání místní policie (§ 36); otázku, zda jest povinna obec dáti náhradu, rozhodne politický úřad po slyšení okresního výboru. Nedosáhne-li se dohody o tom, mnoho-li náhrady se má dáti, budiž jí zjednán průchod pořadem práva. Již v plenárním rozhodnutí bývalého nejvyššího soudu ze dne 1. června 1915 Pres. 229-15, judikátu čís. 229, čís. 1652 úř. sb. bylo vyloženo, že nároky na náhradu škody proti obci v Čechách, vyplývající z opomenutí povinností, jež ukládá obci konání místní policie, ať toto opomenutí záleží v čemkoliv, nemohou dotud býti uplatňovány pořadem práva soukromého, dokud příslušný úřad politický nerozhodl o právním důvodu náhradní povinnosti, při čemž jest

zdůrazniti, že se tato právní věta vztahuje jen na nároky na náhradu škody, které spočívají na veřejnoprávním podkladě opomenuté povinnosti obci uložené zákonnou místní policií, takže jí nelze užítí tam, kde se nárok na náhradu škody uplatňuje na podkladě soukromoprávním. (Srovnej i rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 262 sb. n. s.) V souzeném případě opřela matka žalobkyně svůj náhradní nárok proti obci o to, že dne 4. prosince 1926 odpoledne spadla s můstku do silniční strouhy proto, že na místě nehody nebylo v té době na ulici světlo a nebyly ani elektrické ani plynové lampy rozžaty, ač byla již úplná tma a místo není tak opatřeno, by chodci nemohli utrpěti úrazu, tedy o podklad veřejnoprávní. Nárok poškozené matky žalobkyně jest tedy kryt ustanovením § 37 citovaného zákona a bylo uplatňování jeho pořadem práva dotud vůbec vyloučeno, dokud nebylo o povinnosti obce k náhradě rozhodnuto v příslušném řízení správním. Podání matky žalobkyně na okresní politickou správu ze dne 25. února 1927 bylo vyřízeno v první stoličce výměrem bývalé okresní správy politické v Č. ze dne 17. září 1927 čís. 20308 v ten rozum, že jest obec náhradou povinna. Obec podala dne 30. září 1927 odvolání k Zemské politické správě v Praze, která však mu výměrem ze dne 26. dubna 1929 nevyhověla. Matka žalobkyně zemřela dne 25. dubna 1929, tedy před pravoplatným vyřízením jejího podání ze dne 25. února 1927 úřady správními, a nelze mtií za to, že by byla sama svým zásahem měla nebo mohla míti vliv na průtah řízení před úřady správními. Podle názoru dovolacího soudu učinila matka žalobkyně podáním ze dne 25. února 1927 úplně zadost zákonným předpisům vízícím její postup, postupovala zcela správně a nemohla, hledíc k hořejším vývodům, za svého života nastoupiti pořadem soukromého práva. Okolnost, že ve svém podání výslovně zdůraznila, že se domáhá výroku příslušného úřadu správního o právním důvodu svého nároku proti obci právě proto, že bude proti ní uplatňovati pořadem práva svůj nárok na léčebné a bolestné co do výše jeho, a jí nikterak nezaviněná nemožnost podati žalobu před řádným soudem pro úmrtí nastalé před vyřízením správního řízení, opodstatňuje úsudek, že v souzeném případě poškozená matka žalobkyně ještě za svého života sama požádala o bolestné (§ 1325 obč. zák.) a že tedy její nárok na ně přešel na její dceru a dědičku, nynější žalobkyni, byť nebyl za života zůstavitelky smlouvou uznán ani před žádným soudem uplatněn. Soudy nižších stolic se však právě pro svůj odchylný právní názor neobíraly ostatními náležitostmi, zvláště co do výše nároku stranami přednesenými, bylo tudíž po rozumu §§ 510, 513 a 496 čís. 2 c. ř. s. jejich rozsudky zrušiti a věc vrátiti soudu první stolice k novému rozhodnutí.

### Čís. 11648.

Nebyla-li nájemní smlouva s majitelem zabraného majetku (s jeho pronajímatelem) platná, nebyvši schválena Státním pozemkovým úřadem, nebylo třeba, by stát, přejímaje zabraný majetek, dal výpověď z nájemního poměru. Tím, že stát ponechal po nějakou dobu po převzetí věc v užívání, byl založen jen poměr podobný výprose, k jehož rozvázání stačilo oznámení